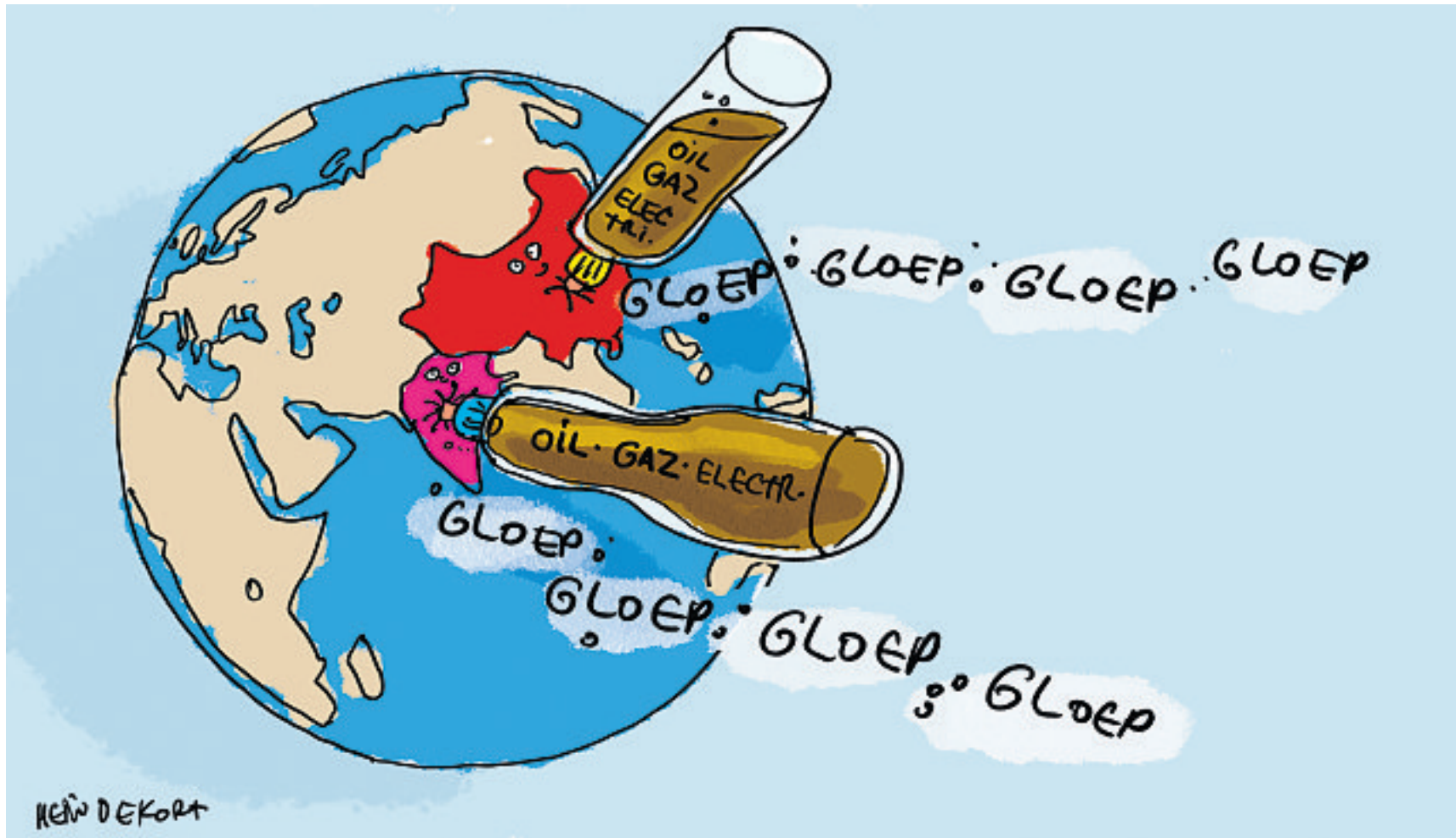

Investing Nederlandse raffinaderijen in afvang en opslag CO₂ op zee verdient Europese navolging

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

Coby van der Linde is directeur Clingendael International Energy Programme (CIEP) en (deeltijd)hoogleraar geopolitiek en energie aan de RUG. Reageer via expert@fd.nl.

Op 5 november jongstleden werd de dertiende Organisatie van Olie-exporterende Landen (Opec) World Oil Outlook (WOO

2019) in Wenen gepresenteerd. Waar het Internationaal Energieagentschap (IEA) een week later in Nederland nog wel de aandacht van de media weet te vangen bij de presentatie van hun World Energy Outlook 2019 (WEO 2019), moet Opec het zonder deze aandacht stellen. Hier past meteen een relativerende opmerking omdat de aandacht voor het jaarlijkse omvangrijke werk van het IEA van rond de 800 pagina's, ook langzaam verwordt tot wat lokale leuke weetjes.

De WEO en WOO 2019 analyseren beide de ontwikkeling van de energiemarkten wereldwijd en dus niet alleen

die Europa of Nederland. Het IEA doet dit aan de hand van drie scenario's en de Opec met een toekomstverkenning. Dat lijkt in de veronderstellingen veel op het IEA-scenario waarin de laatste energiebeleidsvoornemens zijn verwerkt. Dat IEA-scenario heette tot vorig jaar het nieuwe beleidsscenario (NPS) en nu het vastgestelde beleidsscenario (STEPS).

RAFFINAGE

Zowel het IEA als Opec wijzen in hun studies op het feit dat het economisch zwaartepunt in de wereld verschuift naar Azië en dat in de toekomst ook Afrika en het Midden-Oosten andere geografieën zijn waarvan de economieën flink groeien. De vraag naar energie groeit er snel. Volgens de Opec neemt het aandeel van Europa in de wereld-economie af van 18% in 2018 naar 12% in 2040 en dat van Noord-Amerika van 19% naar 15%, terwijl Azië groeit van een aandeel van 37% in 2018 naar 51% in 2040.

De energievraag in India en China alleen zal, volgens de WOO, voor de helft de groei van de energievraag in de wereld bepalen. Voor het klimaatbeleid in de wereld is het dus van groot belang dat in de opkomende economieën nieuwe apparaten, industriële installaties en elektriciteitscentrales 2050-klaar worden gebouwd.

Zowel het IEA als de Opec verwachten weliswaar een flinke groei in de bijdrage van hernieuwbare energie in deze opkomende landen, maar ook de vraag naar kolen, olie en aardgas blijft stijgen. Opec verwacht dat in de landen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (Oeso) de vraag naar kolen en olie in de komende decennia zal afnemen.

Al met al tellen deze verwachtingen op grond van het staande energiebe-

leid in de wereld niet op tot een spectaculaire daling van de CO₂-emissies in de wereld. De groei van de energievraag in de wereld, de grotere rol in de energiemix van aardgas en hernieuwbare energie en de daling van emissies in de Oeso-landen buigt de uitstoot van CO₂-emissies volgens IEA en Opec te weinig om. Hoewel de piek in de vraag naar kolen rond 2030 bereikt zal zijn, zal volgens de Opec het aandeel van kolen in 2040 nog altijd zo'n 40% van de CO₂-emissies uitmaken,

De WOO biedt ook een inkijk in de verwachte ontwikkelingen op het gebied van raffinage. Gezien het voorgaande stijgt de vraag naar olieproducten in Azië, terwijl de vraag naar olieproducten in Noord-Amerika en Europa daalt. Dit vertaalt zich in een uitbreiding van raffinagecapaciteit in het Midden-Oosten en Azië.

De WOO 2019 verwacht om die reden een verdere consolidatie van raffinaderijen in de Oeso-landen, vooral door sluiting van de minder efficiënte raffinaderijen die niet kunnen investeren om aan de steeds striktere eisen te voldoen. Modernere installaties zullen naar verwachting verder optimaliseren, zoals al gebeurde in het cluster Amsterdam-Rotterdam-Antwerpen-Rijn/Roer (Arar).

Hoewel in de wereld overcapaciteit in raffinage op de loer ligt door investeringen in Azië, het Midden-Oosten en elders, vooral voor middeldestillaten en overige producten, blijven er volgens de WOO mogelijkheden bestaan om olieproducten te exporteren naar Latijns-Amerika en Afrika. Wel zal de concurrentie voor Europese bedrijven met raffinaderijen uit het Midden-Oosten en Azië flink worden.

De intenties van de Nederlandse raf-

finaderijen om alle beleidsuitdagingen het hoofd te bieden worden duidelijk door de aankondiging op 30 november jongstleden van Shell, ExxonMobil, Air Liquide en Air Products om te gaan investeren in de afvang en opslag van CO₂ in lege gasvelden onder de Noordzee, zodat ze een eerste megatonnenstap kunnen zetten in het halen van de Nederlandse industriële CO₂-reductie-doelstellingen in 2030. De CO₂ is afkomstig van de bestaande waterstofproductie, die gebruikt wordt in het raffinageproces.

Hoewel deze aankondiging niet alom met gejuich werd ontvangen, zolang de productie van duurzame stroom niet aan de industriële vraag naar elektriciteit en waterstof kan voldoen, is afvang en opslag de enige optie om vroegtijdig industriële CO₂-uitstoot te reduceren.

GOEDE VOORBEELD

Wachten op groene stroom en waterstof is geen optie als de doelen van 2030 moeten worden behaald. Daarmee compliceren de raffinaderijen wel hun concurrentiepositie, maar door het voortouw te nemen zijn ze een voorbeeld voor andere Europese raffinaderijen en zetten zij een nieuwe standaard. Wellicht dat de nieuwe Europese Commissie daar nog iets mee kan in het aanstaande 'groene contract' (*Green New Deal*). Voor het kabinet is deze voorgenomen miljoeneninvestering een opsteker om in te brengen in de klimaatconferentie in Madrid omdat er zo kort na de totstandkoming al door verschillende industriële partijen navolging wordt gegeven aan het klimaatakkoord.

De eerste stappen worden gezet en dat is goed nieuws.

Als de doelen van 2030 moeten worden behaald, is wachten op groene stroom en waterstof geen optie